

Interpelacja

(nr 10756)

do ministra sprawiedliwości

w sprawie obecnej sytuacji oraz proponowanych zmian w funkcjonowaniu Służby Więziennej

Szanowny Panie Ministrze! W tej interpelacji pragnę przedstawić Panu Ministrowi opinie dotyczące funkcjonowania systemu więziennictwa w Polsce, z którymi od pewnego czasu spotykam się w swojej pracy poselskiej. W przeważającej większości są to opinie wyrażające niepokój ze sposobu organizacji i metod zarządzania polskim więziennictwem, nieadekwatnych wobec terażniejszych i nadchodzących wyzwań. Jedno ze znanych mi stanowisk mówi, że uwarunkowania ekonomiczne, które powodują wprowadzanie nowych rozwiązań dotyczących chociażby zasad pełnienia służby w więziennictwie wymagają również podjęcia zdecydowanych kroków w kierunku racjonalizacji wykonywania kary pozbawienia wolności oraz stosowania tymczasowego aresztu. Ze strony funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa dochodzą z kolei głosy, że podnoszenie standardów osadzenia wiąże się niestety z procesem ich materialnej, zawodowej i społecznej deprecjacji. Od roku 2009 bowiem kadra Służby Więziennej nie była objęta podwyżkami uposażeń oraz nie otrzymała wyrównania stopy inflacji. Równocześnie na funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej nałożono dodatkowe zadania i obowiązki. Skarżą się oni, że wymaga się od nich realizacji zadań, które leżą po stronie instytucji funkcjonujących w ramach systemu opieki zdrowotnej, edukacji, polityki społecznej i zatrudnienia. Więziennictwo ich zdaniem stało się instytucją opiekuńczą wobec osób, których nikt nie chciał bądź nie potrafił się zająć nimi na wolności.

Zdaniem zainteresowanych struktura i zasada organizacji Służby Więziennej pozostają w zasadzie niezmiennie od dziesięcioleci. Określane jako reforma więziennictwa zmiany okazały się wewnętrzną reorganizacją stanowisk i

posterunków przeprowadzoną na poziomie jednostek podstawowych. Zasadnicze założenia tych zadań opierają się na koncepcji funkcjonowania oddziałów wewnętrznych, opracowanej i wdrażanej w niektórych jednostkach penitencjarnych na początku lat 90-tych. Według przedstawicieli środowiska funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa dobrym rozwiązaniem byłoby opracowanie strategii dla więziennictwa do roku 2020 z określeniem celów głównych oraz sposobu ich realizacji. Osobnym miejscem w takim dokumencie miałyby być kwestie polityki kadrowej, uregulowanej w sposób umożliwiający poczucie stabilizacji zarówno wśród personelu, jak i funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Wiele opinii, jakie do mnie docierają, dotyczą stanu finansów Służby Więziennej. Według specjalistów cierpi ona na chroniczny brak środków niezbędnych do realizacji nałożonych na nią zadań oraz na nieracjonalność ich wydatkowania. Nieracjonalność ta zauważalna jest na wielu płaszczyznach. Oszczędności i racjonalizacji wydatków Służby Więziennej należy upatrywać wg doświadczonych funkcjonariuszy w systematycznych zmianach obejmujących koszty osadzenia oraz wprowadzenia rozwiązań modernizujących więziennictwo. Wśród nich m.in.:

1) wprowadzenie opłat za korzystanie z odbiornika telewizyjnego na wzór opłat pobieranych od pacjentów szpitali,

2) zmianę przepisów dotyczących zasad finansowania świadczeń zdrowotnych dla osadzonych w postaci wprowadzenia koszyka świadczeń podstawowych gwarantowanych dla każdego obywatela,

3) obciążenie i egzekwowanie od osadzonych kosztów związanych z wytoczonymi procesami skargowymi, uznanymi przez właściwe organy za bezzasadne,

4) utworzenie sektora produkcyjno-rolnego oraz usługowego, które zatrudniając osadzonych, pokrywałyby przynajmniej częściowo wewnętrzne potrzeby więziennictwa, wytwarzając towary i usługi na rynek zewnętrzny.

Innym z podstawowych problemów, jakie przewijają się w dyskusjach na temat zarządzania więziennictwem, jest potrzeba zmiany struktury organizacyjnej Służby Więziennej poprzez likwidację jej okręgowych inspektoratów. Przeważają głosy, że to twory sztuczne, stanowiące klasyczny przykład rozbudowanej administracji, generującej olbrzymie obciążenie budżetu więziennictwa. W obecnej strukturze funkcjonuje bowiem 15 okręgowych inspektoratów, w których zatrudnionych jest łącznie około tysiąca osób. W większości są to funkcjonariusze ze stopniami oficerskimi, otrzymujący relatywnie wysokie uposażenie w porównaniu do uposażeń, które otrzymują funkcjonariusze jednostek podstawowych, choć wykonują oni stricte pracę administracyjną, która w zasadzie nie różni się od pracy szeregowego urzędnika administracji samorządowej czy rządowej. Dlatego zdaniem zainteresowanych likwidacja inspektoratów może przynieść wymierne oszczędności w postaci przeniesienia istniejących już etatów do jednostek podstawowych, a funkcję kontrolną dotychczas przez nie sprawowaną można z powodzeniem pozostawić w gestii Centralnego Zarządu Służby Więziennej, który w swej strukturze posiada pion kontroli. Dodatkowo podnoszony jest problem zbyt dużej liczby zatrudnionych na tzw. etatach mundurowych, co wiąże się z odpowiednimi uprawnieniami. Wsuwa się więc propozycje kompleksowego przeglądu etatów administracji Służby Więziennej pod kątem eliminacji „sztucznych” stanowisk oficerskich, a więc tych najbardziej uciążliwych finansowo dla budżetu państwa, oraz ich ucywilnianie wzorem innych służb (np. Policji czy Wojska Polskiego). W instytucjach tych finansami czy sprawami kadrowymi od dawna zajmują się pracownicy cywilni, podczas gdy w więziennictwie w dalszym ciągu funkcjonariusze, którzy w konsekwencji nie mają żadnego kontaktu z osadzonymi.

W związku z powyższym uprzejmie proszę Pana Ministra o odniesienie się do przytoczonych w tej interpelacji pomysłów środowiska Służby Więziennej

oraz wskazanie, czy którykolwiek z nich uwzględniony jest w obecnej i planowanej strategii zarządzania tą niezwykle ważną służbą.

Z poważaniem

Posel Waldemar Sługocki

Zielona Góra, dnia 19 października 2012 r.